

ՈՉ ՄԻԱՅՆ ԲԱՆԻԻ...

2016 թ. սեպտեմբերի 21-ին լրացավ չայոց նորաստեղծ պետականության բառորդ դարը: Սրանից ուղիղ հարյուր տարի առաջ դժվար էր ենթադրել, որ գեհենի բովով անցած մի ժողովուրդ կարողանալու է շուտով վերագտնել իր դրախտը՝ նորից հաստատելով վաղուց երազած պետականությունը:

Բայց սրանում է նաեւ պարադոքսը. մի հին ժողովուրդ, որի անունը հիշվում է դեռես սեպագրերում՝ վաղուց վերացած քաղաքակիրթ ազգերի շարքում, այսօր զառամյալ ծերունու փոխարեն հառնում է որպես 25-ամյա մի երիտասարդ: Հառնում է հույսով, հավատով, սիրով, եւ ավելին՝ հաղթանակով: Սակայն սա հաղթանակ է ոչ այնքան հակառակորդի, անողոք ժամանակի եւ ճնշող տարածության, որքան սեփական ես-ի, սեփական կամքի նկատմամբ, որպես վերջինիս հաստատում, որպես շատերի աչքում հին եւ մեռնող թվացող մի տեսակի կենսասիրության լավագույն ապացույց:

Եւ այստեղ է, որ պիտի հիշենք հայ ժողովրդի այն բոլոր զավակներին, լինեն նրանք զինվորներ թե գիտնականներ, հոգեւորականներ թե աշխարհիկներ, ովքեր պատմության տարբեր պահերին եւ տարբեր թատերաբեմերում իրենց ներուժը եւ կյանքը չեն խնայել այն իրականության համար, որը վայելում ենք այսօր մենք՝ չայաստանի անկախ հանրապետության քաղաքացիներս: Ուրեմն, հայոց նորագույն պետականությունը հազարամյա պայքարի արդյունքն է, մեր հայրերի թափած արյան եւ մեր մայրերի խնայած արցունքների արդյունքը, հայ ժողովրդի կամքի բարձրագույն արտահայտումը, նրա ներուժի արժանի հանգրվանը, ու մենք իրավունք չունենք այլեւս այն կորցնելու:

Հայոց պետականության գոյությունը նախ եւ առաջ հայ ոգու հաղթարշավն է տարածության եւ ժամանակի տարբեր ոլորտներում՝ հայաստանում, Արցախում եւ Սփյուռքում, անցյալում, ներկայում եւ ապագայում, նրա կայուն գոյության առիավատչյալ: Այն ինքնավստահություն եւ ինքնասիրություն է ներշնչում ամեն հայի՝ իր կառույցներով, բանակով եւ խորհրդանշաններով: Այս բազմազան աշխարհում այն դարձնում է մեզ միավոր եւ մեր խոսքը լսել տալիս մեր լեռներից անդին, այն լեռներից, որոնք այսօր երկար պահել են մեզ իրենց գրկում՝ թաքցնելով բազմաթիվ «բաղաբակիրթ» եւ բարբարոս ցեղերի արշավներից, ինչպես հայ մայրերը՝ իրենց երեխաներին:

Սակայն հայոց պետականությունը հպարտությունից ավելի պատասխանատվություն է նշանակում, որ կրում են նրա զավակները իրենց նախնիների եւ սերունդների, հողի, ջրի, լեռների ու տաճարների նկատմամբ: Ազատություն ձեռք բերելը հեշտ չէ, բայց ավելի դժվար է այն պահպանելը, գերդժվար՝ փայփայելը: Ուրեմն պետություն ունենալու ինքնավստահությունը չպիտի հանգի թմբիրի, այլ ընդհակառակը, այն պիտի մեզ մշտապես արթուն պահի ժամանակակից այս աշխարհի մարտահրավերների պայմաններում: Իսկ աշխարհն առանձնապես չի փոխվել. ինչպես հազար կամ հարյուր տարի առաջ, այնպես էլ այսօր ամենուրեք գերիշխում են շահերը:

Բազմաթիվ են հայկական պետականության զարգացման խոչընդոտները՝ շրջափակումը, գերտերությունների բռնազավթումները, պատերազմը, աղետի գոտին, արտագաղթը: Սակայն ամենամեծ խոչընդոտը կարող է լինել հայ մարդու անտարբերությունը սեփական երկրի եւ նրա խնդիրների ու ցավերի նկատմամբ:

Մեր երկիրն այսօր, առավել քան երբեք, ունի սիրո եւ խնամքի կարիք: Սիրել հայաստանը չի նշանակում բառեր շռայլել նրա պատվին. սիրել հայաստանը նշանակում է ժամանակ եւ կարողություն տրամադրել, խնամել նրան, ինչպես նորածին զավակի կամ զառամյալ ծնողի: Հայաստանը սիրել նշանակում է չպահանջել նրանից ոչինչ, բանի որ ոչ երեխան կարող է վարձահատույց լինել, ոչ էլ զառամյալ ծնողը, այլ միայն տալ՝ ոչինչ չխնայելով: Եւ այդ նվիրումի մեջ է հայրենասիրությունը, եւ ոչ անիմաստ ինքնաբենադատության կամ սնապարծության: Չէ՞ որ սնապարծությունը, որպես սեփական գոյության արդարացման մի ձեւ, փակում է մեր աչքերը՝ հնարավորություն չտալով տեսնել թերությունները, մինչդեռ ծայրահեղ ինքնաբենադատությունը հուսալքման է բերում: Խնամքն է, որ առաջացնում է սեր ու կայունության զգացում:

Սիրել հայաստանը նշանակում է ճիշտ գնահատել նրա ժամանակային, տարածական եւ ներուժային ոլորտները: Մենք անցել ենք երկար ճանա-

«Թշնամու անընդմեջ ոտնձգությունների պայմաններում պիտի շարունակենք միասնաբար զորացնել մեր բանակը, շենացնել ու հզորացնել Արցախը՝ ապավեն լինելով արցախահայությանը»
(Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս)

«Անցնող 25 տարիներին Արցախը դարձել է ոգին մեր ժողովրդի, ոգին միասնականության եւ խորհրդանշիչ մեր հաղթանակների, խորհրդանշիչ՝ ազգային մեր զարթոնքի»
(Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս)

«Հայրենի պետության 25-ամյակի առիթով, հոգու պարտք ունենք՝
մեր խոնարհումը բերելու խնկելի հիշատակին մեր հերոս զավակների,
ովքեր իրենց կյանքն ընծայեցին հայրենիքին»
(Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս)

«Արցախը սրտում է համայն հայության,
որը նրա անկախության պաշտպանն ու երաշխավորն է»
(Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս)

պարհ, ունենք հարուստ պատմություն, բայց կարծես թե՝ քիչ փորձ, քանի որ շարունակում ենք տեսնել մեր խնդիրները սեփական դաշտից դուրս: Մենք առավելապես փնտրում ենք մեզ անցյալում եւ մխիթարվում անցած ձեռքբերումներով, շատ հաճախ, թողնելով ներկա ձայնաստանը՝ տարվում կորուսյալ ձայնաստանով: Մինչդեռ մեր գոյության առանցքային տարածքն արդի ձայնաստանի ձանրապետությունն է՝ Արագածի շուրջ գտնվող երկիրը, որտեղ չի դադարում ճառագել Լուսավորչի կանթեղը: Այդ կանթեղի հզորությունից է կախված մեր պատմական հայրենիքի այլ շրջանների լուսավորումը: Ուրեմն պետք է հաղթահարել կարոտը եւ հայրենիքին բարձրաձայն սեր խոստովանել միայն մեկ անգամ: Մենք շատ ենք վատնում հայ մարդու ներուժը, որն այսօր դեգերում է աշխարհով մեկ եւ երագում հայրենիքում հանգրվանելու մասին: Մինչդեռ այդ ներուժի ճիշտ կազմակերպումից եւ օգտագործումից է կախված մեր հայրենիքի զարգացումը: Այսպիսով, հայկական պետականության գոյության փաստը մեզ ստիպում է լինել ավելի քիչ զգացական եւ վերջապես կիրառել ռացիոնալ մեթոդներ, որոնք կսահմանեն եւ կզարգացնեն գոյության մեր իրական տեսլականը:

Չայկական պետականության զարգացման համար այսօր, առավել քան վերջին հազար տարվա ընթացքում, ստեղծվել են բացառիկ բարենպաստ պայմաններ եւ հնարավորություններ: Մենք իրավունք չունենք չհավատալու այդ հնարավորությունների կենսունակությանը եւ չօգտագործելու դրանք, իրավունք չունենք լքելու ձայնաստանը: ձեռնալ երկրից նրա դժվարին պահին, նշանակում է ծերանոց նետել ծնողին, մանկատուն՝ երեխային, նրան միայնակ թողնել կյանքի դժվարին պահին: Սա բնորոշ չէ մեր արժեհամակարգին: Մենք պետք է ուժեղ լինենք: Իսկ ուժեղ լինելու համար անհրաժեշտ է լինել շնորհակալ եւ ներողամիտ. շնորհակալ Աստծուն՝ ունեցածի համար, եւ ներողամիտ այն մարդկանց ու ժողովուրդների նկատմամբ, ովքեր խոչընդոտել են մեզ: Սա է մեզ մաքրում, բարձրացնում, բացասական լիցքերից ազատում՝ դրանով իսկ դարձնելով ուժեղ: Ի վերջո սրանում է մեր տեսակի *քրիստոնեականը*, այն հատկանիշը, որն ընտրելով որպես առաջինը մոտ 1700 տարի առաջ, մինչ օրս կրում ենք պատվով:

Ա. Բ.

